

Online ori deloc

de Vasile Docea

Dacă nu există *online*, nu există defel – iată o expresie valabilă, în ultima vreme, în contexte din ce în ce mai diverse. Valabilă, în orice caz, pentru biblioteci, dar și pentru edituri.

Când bibliotecile devin site-uri

Imaginea tradițională a bibliotecii, ca spațiu confortabil, înțesat cu rafturi pline de cărți, din care îți poți alege câte una spre a o citi sau o împrumuta acasă, tinde din ce în ce mai mult să fie înlocuită de imaginea bibliotecii online, un fel de nod de comunicare rapidă, care se înfățișează cel mai adesea sub forma unui site și care intermediază cititorului accesul la cărți și reviste în format electronic.

Presiunea enormă care forțează această transformare vine din cel puțin două direcții. Mai întâi, din direcția cititorilor, care au din ce în ce mai puțină răbdare să aștepte intrarea în bibliotecă a cărților tradiționale. Cu această nerăbdare se confruntă mai ales bibliotecile științifice (printre ele numărându-se, desigur, cele universitare). Viteza cu care circulă informația științifică și nevoia imperioasă a cercetătorilor de a afla urgent ultimele noutăți din domeniul propriu tind să scoată din joc vechile practici de procurare a cărților și revistelor în format *print*, a căror achiziție durează săptămâni, uneori luni de zile. Dimpotrivă, procurarea de către bibliotecă a cărților în format electronic durează câteva ore, iar în cazul revistelor ai posibilitatea, de cele mai multe ori, să vezi conținutul acestora *online*, încă înainte de a fi tipărite.

A doua direcție din care vine presiunea de care vorbeam este de natură economică. Înainte de toate, produsele editoriale electronice sunt mai ieftine decât cele în format tipărit și nu se deteriorează prin folosire. Probabil că sunt puțini cei care știu că deteriorarea cărților

tradiționale atrage costuri suplimentare de întreținere a acestora, de recondiționare și chiar de achiziționare a unor noi exemplare, costuri care sunt foarte mari. Apoi, cărțile tradiționale au nevoie, pentru depozitare, de spațiu fizic. Bibliotecile investesc sume enorme pentru întreținerea, uneori pentru achiziționarea spațiilor de depozitare, în condițiile în care, anual, au nevoie să „găzduiască” câteva zeci de mii de noi volume. Cred că am mai spus undeva acest lucru: dacă pentru cărțile în format *print*, bibliotecile au nevoie de mii de metri pătrați de depozite, pentru literatura în format electronic nu e nevoie decât de un spațiu având mărimea unei cutii de pantofi!

Editurile trebuie să țină pasul

Din aceleași motive, editurile sunt nevoite, la rândul lor, să țină pasul, adică să publice cărți în format electronic. Trendul este deja resimțit la nivel mondial de câțiva ani buni. În special editurile științifice publică, pe lângă tirajele tipărite, variante electronice ale cărților. În cazul lor, intervine un argument în plus: competiția. Publicul lor, provenind în majoritate din mediul academic, dorește să fie informat rapid și să aibă acces facil la cărți. De aceea, momentul în care editurile științifice vor fi evaluate și acreditate inclusiv în funcție de acest criteriu, de către autoritățile din domeniul cercetării, este foarte aproape. Nu cred că exagerez dacă afirm că, în viitorul apropiat, vor rezista și vor conta în această industrie doar acele edituri care oferă cititorilor și varianta electronică, cu acces *online*, a cărților pe care le publică. Iar aceia dintre noi, care încă susțin că nu pot savura o carte decât dacă simt mirosul de hârtie și cerneală tipografică, vor trebui să renunțe treptat la acestea, în favoarea prețului mai mic și a rapidității cu care pot obține informațiile citind *online*.

Andreea Foanene: *Jucărie (1)*, acuarelă, 2013